

Krajská sudkyňa z malej dediny

Fú. Dobre, dobre. Hlboký nádych. Prečo je pre mňa ta ťažké spýtať sa takú maličkosť? Cítim sa ako decko, keď si v hlave počítam do troch. Pri čísle tri stlačím zelené slúchadlo na displeji môjho mobilu. Už desať minút sa odhodlávam zavolať mojej priateľke Irene, aby so mnou napísala projekt do školy.

„Anó?“ zakričí teta Ira do telefónu. Automaticky si telefón odtiahnem od ucha. Čakala som to, teta Ira vždy kričí do telefónu. „Ahoj tu Veronika. Prosím ťa, potrebovala by som s tebou napísať jeden projekt do školy. Môžem v piatok prísť?“ zakričala som späť. „Môžeš čo by si nemohla. A o čom to je?“ spýtala sa. „No, mám tému O čom mi rozprávali starí rodičia. Stačí ak mi povieš nejaké príhody z detstva alebo zo školy.“ „Čože?!“ vykričla teta Ira a ja som telefón posunula zase trošku ďalej od ucha. „A to si jak mám pamäť? No dobre no... Ved' pridi ale... Ja si nič nepamätám.“ Povedala teta Ira v záchvate smiechu. „Dobre tak prídem okolo druhej. Môže byť? Zakričala som do telefónu. „Čo? O pol druhej? Hlasnejšie hovor! Sice idem na dvanástu do kostola, ale do pol druhej budem doma.“ „Dobre uvidíme sa v piatok. Ahoj!“ zakričala som a zložila.

... v piatok ...

Teta Ira býva na žilinskom sídlisku Vlčince, v sivom paneláku a prvom vchode. Prídem k zvončekom a pod vrstvou námrazy hľadám jej meno. Stlačím napoly nefungujúci zvonček a mám pocit, že ak pritlačím prstom v rukaviciach trošku viac tak prerazím kachličky. Zvoním asi minútu, keď sa konečne otvoria dvere a ja vojdem do vnútra paneláku. Už už idem privolať výťah, keď si všimnem papier prilepený na dverách výťahu: VÝŤAH NEPREMÁVA. Zanádam a pustím sa do šliapania na deviate poschodie.

„Ahoj. Už si tu?“ usmieva sa na mňa teta Ira. „Hej hej. Pripravená rozprávať?“ podpichnem ju. „No, len keby som vedela, čo.“ Zasmeje sa teta Ira. Zatiaľ čo si obyvačke vyberiem z ruksaka notebook a zapnem ho, teta Ira uvarí čaj a donesie ho. Obe sa usadíme

a vezmeme do ruky šálky. „No o čom ti mám porozprávať?“ „Neviem, napríklad ako to bolo u vás doma. Nebila si sa so sestrou?“ „A s ktorou teraz myslíš?“ „Mala si ich viac?“ začudovala som sa. „Veď nás bolo sedem súrodencov nie? Mala som dve sestry.“ To som nevedela.“ „Vážne? No dobre tak ti niečo porozprávam. Počúvaj.“

1.

Ako malá som bývala v malom dome v dedinke Porúbka. Nebola to ani tak dedina ako skôr osada. V dome sme bývali deviat: Moja mama, otec a mojich šesť súrodencov – Richard, Celest, Lida, Viktor a Hedviga. Ja som bola najmladšia, od Hedvigy ma delilo až osem rokov, od Richarda dokonca sedemnásť rokov.

Tesne po tom, ako som mala šesť, otec zomrel na rakovinu. Pamätám sa, ako mi mama v deň pohrebu zviazala moje neposlušné brčkavé vlasy veľkou čiernou mašľou a povedala: „Musíš byť statočná.“ Mala som síce šesť, ale presne som pochopila čo mi rozpráva. Odmalička som bola zo všetkých súrodencov najrozumnejšia a najsilnejšia. Celý ten deň som držala Hedvigu na ruku a potichu mi tiekli slzy. Otca som až tak nepoznala, takže som to neniesla až tak ťažko, aj keď som bola taká malá. Heda bola oveľa viac nežšťastná. Vtedy mala štrnásť a jeho smrť niesla ťažko. Ale spoločne sme sa cez to všetci dostali.

Neskôr, keď som vyrástla, musela som rovnako ako každý z nás pomáhať oveľa viac ako väčšina mojich rovesníkov. To nie ako vy teraz hento čo do toho ťukáte. Chodili sme na pole, plevali v záhrade a koľkokrát som bola taká unavená, že som ani vstať nemohla. Mali sme kravu, s ktorou som chodila každý deň po škole na pašu. Chodila som aj s Helenou od susedov a boli sme najlepšie kamarátky. Klebetili sme, hrali sa naháňačku alebo ťapkanú a iné hry. Nehrali sme sa ale samé boli sme celá partia deciek z dediny možno tak tri ročníky. Takto sme chodili a robili voloviny, jááj čo sme my navystrájali! Ale vždy sme si najprv odrobili, čo sme mali a až potom sme sa mohli zabávať (nie ako tie dnešné deti, čo celé dni nič nerobia len pozerajú do mobilu). A tak sme sa trajdali po dedine, pásli kravy, husi a kačky, kopali zemiaky alebo oberali jablká. Všetko sme robili spoločne a pomáhali sme si. Boli sme v partii aj chlapci, aj dievčatá a chalani toho vždy poriadne povymýšľali. Neraz som skončila celá mokrá pretože ma hodili do rieky. Potom som prišla domov a hneď som aj jednu dostala a bola som spokojná. Mamu nezaujímalo, že za to nemôžem. Mokrá proste domov chodiť nebudem.

Do školy som chodila najprv do Porúbky, potom neskôr som chodila do Lietavskej Lúčky. Učila som sa zväčša na jednotky, ale občas sa pritrafila aj dvojka trojka. Keď som doniesla domov trojku, matka moja, ako som ja len dostala! To vtedy neexistovalo aby som sa zle učila. Vtedy sa verilo, že ak je dieťa narodené neskoro ako ja, bude buď veľmi hlúpe alebo veľmi inteligentné. No a ja som zapadla do tej druhej kategórie.

„Wow to som nevedela...“ povedala som s úžasom. „No vidíš ako sme museli robiť.“ Povedala teta Ira. „Nie si hladná? Kúpila som ti aj jogurtik keby si chcela. Aj žemličku, ale nevedela som, ktorú máš rada, tak som zobrala aj svetlé aj celozrnné.“ prejavila sa v nej klasická stará mama. „Nie ďakujem ešte mám čaj a idem od obeda.“ Odmietla som a znovu pozrela do svojich poznámok. „A nemáš nejaký zážitok zo školy? Čo napríklad učiteľa?“ „No, prísni boli, hlavne na strednej. Ale ja som veľa študovala ako mladá vieš?“ „Fakt? Tak porozprávaj.“

2.

Vždy som chcela byť právnička, takže som sa musela veľa učiť a prešla som mnohými školami. Základnú školu som začala v Porúbke. Moc si na ňu nepamätám, ale živo si spomínam na nášho triedneho učiteľa. Bol veľmi prísny a neraz nás aj bil, ak sme škrtali v zošite alebo nemali úlohu. On ma aj odnaučil hrýzť si nechty, pretože vždy keď ma uvidel tak som dostala pravítkom po rukách. A to bolo ešte ťažké drevené pravítko, nie ti umeliny ako dneska. Koľko razy chalani písali stokrát malú násobilku, lebo schovali kriedy, alebo sa naháňali po triede. To sme potom všetci pomáhali písať. Ale aspoň sme sa niečo naučili.

Neskôr som prestúpila do Lietavskej Lúčky. V triede nás bolo vtedy cez tridsať, veď tam chodili deti z Porúbky, Lietavskej Svinnej, Babkova, z Podhoria aj Lietavskej Závadky. Tam som si našla druhú skvelú kamarátku Zitu. Boli sme najlepšie kamarátky a aj teraz sa s ňou ešte vídavam, rovnako ako s Helou. Každý ročník základnej som končila s jednotkami a vyznamenaním. Ale musela som tomu aj niečo obetovať. To nebolo ako dnes, že tie deti chodia radšej piť ako by sa mali niečo naučiť v škole.

Keď som skončila základnú, začala som v šestnástich pracovať na súde ako asistentka. Na školu veľa neostávalo tak som študovala diaľkovo ekonomiku. Veľakrát

som s tým chcela seknúť, pretože som to už pomaly nezvládala. Ale kamaráti mi vždy pomohli a presvedčili ma aby som ešte rok vydržala. A tak som dial'kovo doštudovala ekonomiku.

Vysoká bola pre mňa jasná. Študovala som právo. Ako rýchlo prešla stredná, tak rýchlo prešiel aj prvý semester na vysokej škole a nastalo prvé skúškové obdobie. Všetci moji kamaráti sa neskutočne skúšok báli, ale ja som si so skúšajúcim tykala. Bol totiž môj nadriadený na súde. Takže moja prvá časť skúšky prebehla tak, že som vošla do miestnosti, on mi dal papiere na zajtra do roboty napísal mi jednotku zo skúšky, rozlúčili sme sa išla som domov. Druhá skúška prebehla podobne. Prišla som do miestnosti a povedala skúšajúcemu svoje meno. Keď ho počul pozrel na mňa a spýtal sa: „Vážne robíte na súde?“ Áno, už od šestnástich rokov, pane.“ „A poznáte sa s pánom profesorm z roboty?“ „Samozrejme je to môj nadriadený.“ Odpovedala som mu a on na to: „Dobre. Výborne. Máte za jedna. Dovidenia.“

Po škole som zo Žiliny prešla do Banskej Bystrice ako právnička. Tam som robila asi päť rokov, ale vôbec sa mi tam nepáčilo, nebola to dobrá robota a ponúkli mi aj lepšie miesto. Tak som sa presunula do Čadce ako asistentka sudcu. V Čadci sa mi páčilo asi najviac, tam som zostala skoro desať rokov. Po čase za mnou do Čadce chodil prokurátor zo Žilinského súdu, aby som šla k nim robiť sudkyňu. Tak som sa dostala na žilinský súd, kde som pracovala ako asistentka sudcu a o rok ako sudkyňa. Šesť rokov som pracovala ako krajská sudkyňa v Žiline. Riešila som rôzne prípady a niektoré sa dodnes nevyriešili.

Potom som v šesťdesiatich rokoch išla na dôchodok. Občas idem pozrieť na súd na kávu. Už to tam nie je aké to bývalo.

„To vážne? Fúú tak to si nemala ľahké.“ uznala som. „No to nie, ale pozri kam až som sa dostala.“ Povedala. Súhlasne som prikývla. „To musela byť dobrá robota.“ Poznamenala som a vzala si oriešok z misky na stole. „Vôbec nie! Je to jedna z robôt, ktorú musíš robiť. Poviem ti pravdu, nepriala by som to nikomu. Ako hlavná sudkyňa som rozhodovala o osudoch ľudí a častokrát proti vlastnému svedomiu. Je to ťažká robota a nikdy sa toho nezbavíš. Na dôchodku som už pätnásť rokov, ale aj tak občas myslím na niektoré prípady.“

To nevymažeš. Často som rozmýšľala, či som sa rozhodla dobre. Jednoducho to je robota, ktorá zanechá následky.“

Toto bol príbeh mojej pratety Ireny. Doštudovala získala titul, odrobila si štyridsať štyri rokov a stala sa krajskou sudkyňou. Všetci hovorili, že buď bude hlúpa alebo inteligentná. Teta Ira sa rozhodla byť múdra a dotiahnuť to ďaleko. Po tom, ak mi toto všetko porozprávala, som začala viac uvažovať o škole a snahe niečo dosiahnuť. Pretože, teta Ira je dôkazom, že aj keď ste z chudobnej a neúplnej rodiny, z dediny konci sveta, stále môžete dokázať veľa. A to by si mal uvedomiť asi každý.